

Положення про дистанційне навчання в Національному університеті державної податкової служби України

1. Загальні положення

1.1. Положення про дистанційне навчання в Національному університеті державної податкової служби України (далі – Положення) є нормативним документом, який визначає основні засади організації та запровадження дистанційного навчання на основі використання сучасних досягнень дидактики і психології, а також можливостей інформаційно-телекомунікаційних технологій при підготовці фахівців з вищою освітою в Національному університеті державної податкової служби України (далі – Університет) усіх форм навчання; слухачів курсів підвищення кваліфікації та довузівської підготовки; наданні додаткових освітніх послуг.

1.2. Основним нормативними документами, на яких ґрунтується Положення є:

- Закон України «Про освіту» від 23.05.1991 № 1060-ХІІ зі змінами;
- Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII зі змінами;
- Положення про дистанційне навчання, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 зі змінами;
- Вимоги до вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти, наукових, освітньо-наукових установ, що надають освітні послуги за дистанційною формою навчання з підготовки та підвищення кваліфікації фахівців за акредитованими напрямками і спеціальностями, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 30.10.2013 № 1518;
- Статут Національного університету державної податкової служби України;
- Концепція освітньої діяльності Національного університету державної податкової служби України на період до 2020 року;
- Концепція інформатизації Національного університету державної податкової служби України на період до 2020 року.
- Тимчасове положення про організацію освітнього процесу у Національному університеті державної податкової служби України, затверджене Вченою радою НУДПСУ 23.04.2015, протокол № 11;
- інші нормативно-правові акти, що регулюють діяльність Університету у сфері дистанційного навчання.

1.3. Метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до стандартів освітньої діяльності та стандартів вищої освіти, за програмами підготовки громадян до вступу у навчальні заклади, підготовки іноземців та підвищення кваліфікації працівників.

1.4. Завданням дистанційного навчання є забезпечення громадянам можливості реалізації конституційного права на здобуття освіти та професійної кваліфікації, підвищення кваліфікації незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання відповідно до їх здібностей.

1.3. У цьому Положенні терміни і поняття вживаються у таких значеннях:

- *асинхронний режим* - взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, форум, соціальні мережі тощо;
- *веб-ресурси навчальних дисциплін (програм), у тому числі дистанційні курси*, - систематизоване зібрання інформації та засобів навчально-методичного характеру, необхідних для засвоєння навчальних дисциплін (програм), яке доступне через Інтернет (локальну мережу) за допомогою веб-браузера та/або інших доступних користувачеві програмних засобів;
- *веб-середовище дистанційного навчання* - системно організована сукупність веб-ресурсів навчальних дисциплін (програм), програмного забезпечення управління веб-ресурсами, засобів взаємодії суб'єктів дистанційного навчання та управління дистанційним навчанням;
- *дистанційне навчання* - індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.
- *дистанційна форма навчання* - форма організації навчального процесу у закладах освіти, яка забезпечує реалізацію дистанційного навчання та передбачає можливість отримання випускниками документів державного зразка про відповідний освітній або освітньо-кваліфікаційний рівень;
- *інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання* - технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також

забезпечення організації і супроводу навчального процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернету;

- *психолого-педагогічні технології дистанційного навчання* - система засобів, прийомів, кроків, послідовне здійснення яких забезпечує виконання завдань навчання, виховання і розвитку особистості;
- *синхронний режим* - взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої всі учасники одночасно перебувають у веб-середовищі дистанційного навчання (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо);
- *система управління веб-ресурсами навчальних дисциплін (програм)* - програмне забезпечення для створення, збереження, накопичення та передачі веб-ресурсів, а також для забезпечення авторизованого доступу суб'єктів дистанційного навчання до цих веб-ресурсів;
- *система управління дистанційним навчанням* - програмне забезпечення, призначене для організації навчального процесу та контролю за навчанням через Інтернет та/або локальну мережу;
- *суб'єкти дистанційного навчання* - особи, які навчаються (студент, слухач), та особи, які забезпечують дистанційне навчання (педагогічні, науково-педагогічні працівники, методисти, технічний персонал тощо);
- *технології дистанційного навчання* - комплекс освітніх технологій, включаючи психолого-педагогічні та інформаційно-комунікаційні, що надають можливість реалізувати процес дистанційного навчання у навчальних закладах та наукових установах.

2. Реалізація дистанційного навчання

2.1. Дистанційне навчання в Університеті реалізовується шляхом:

- застосування дистанційної форми як окремої форми навчання;
- використання технологій дистанційного навчання для забезпечення навчання у різних формах.

2.2. Запровадження дистанційної форми навчання в Університеті можливе за погодженням з МОН України.

2.3. Підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації (післядипломна освіта) кадрів за дистанційною формою навчання здійснюються в Університеті за ліцензованими, акредитованими (атестованими) напрямками підготовки (спеціальностями).

2.4. Освітній процес за дистанційною формою в Університеті організовується відповідно до навчальних (робочих навчальних) планів з підготовки фахівців, навчальних програм (планів) підвищення кваліфікації, підготовчих курсів.

2.6. Строк навчання студентів за дистанційною формою встановлюється Університетом і має бути не меншим, ніж для денної форми за відповідними освітніми (освітньо-кваліфікаційними) рівнями, напрямками підготовки та спеціальностями.

2.7. Кількість студентів, слухачів Університету, що навчаються за дистанційною формою, визначається відповідно до рішення Вченої ради Університету в межах ліцензованого обсягу підготовки (перепідготовки, підвищення кваліфікації, спеціалізації) за заочною формою навчання та/або в межах ліцензованого обсягу підготовки до вступу у вищий навчальний заклад, підготовки іноземців.

При цьому норматив чисельності студентів та слухачів, що навчаються в Університеті за дистанційною формою (додаток 1), становить **не менше одного викладача на вісімнадцять студентів (слухачів)**.

2.7. Для впровадження навчання за дистанційною формою в Університеті створюється підрозділ дистанційного навчання з відповідним кадровим, матеріально-технічним та фінансовим забезпеченням (далі – підрозділ ДН), який організаційно і технологічно підтримує впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних та психолого-педагогічних технологій дистанційного навчання в освітній процес

2.8. Підрозділ ДН адмініструє системи дистанційного навчання (LMS), що забезпечують персоніфікований доступ до:

- інформації про педагогічні та інформаційні технології навчання за дистанційною формою; методичних матеріалів щодо роботи з веб-ресурсами (дистанційними курсами), демонстраційних версій веб-ресурсів;
- веб-ресурсів навчальних дисциплін (дистанційних курсів);
- сервісів, що забезпечують синхронні та асинхронні комунікації;
- системи управління навчальним процесом за дистанційною формою навчання.

2.9. Технології дистанційного навчання під час організації та забезпечення освітнього процесу за різними формами навчання можуть використовуватися в структурних підрозділах Університету (навчально-наукових інститутах, факультетах, філіях, кафедрах) за наявності у них відповідного кадрового та системотехнічного забезпечення.

2.10. Рішення щодо запровадження дистанційної форми навчання за кожним з напрямів (спеціальностей) приймається Вченою радою Університету за поданням відповідних Навчально-наукових інститутів (факультету), кафедр та рекомендації методичної комісії з дистанційного навчання.

2.11. Університет після погодження з МОН України при наданні освітніх послуг за дистанційною формою має забезпечити:

2.11.1 дотримання вимог нормативно-правових актів у сфері впровадження та здійснення освітнього процесу за дистанційною формою навчання;

2.11.2 інформаційно-консультативну підтримку з боку науково-педагогічних працівників та технічного персоналу; цілодобовий доступ до інформаційних ресурсів дистанційного навчання; інтерактивне спілкування з викладачами та іншими студентами (слухачами); доступ до результатів контролю їх навчання;

2.11.3 своєчасне проходження підвищення кваліфікації у сфері дистанційного навчання науково-педагогічними працівниками, які забезпечують навчання за дистанційною формою;

2.11.4 оновлення комп'ютерної техніки та програмного забезпечення відповідно до розвитку сфери інформаційних технологій;

2.11.5 технологічну підтримку та своєчасне оновлення веб-ресурсів дистанційного навчання, баз даних студентів (слухачів), науково-педагогічних працівників та інших фахівців, які забезпечують навчання за дистанційною формою;

2.11.6 перевірку веб-ресурсів навчальних дисциплін, що використовуються для забезпечення освітнього процесу за дистанційною формою навчання;

2.11.7 впровадження новітніх педагогічних технологій в освітній процес за дистанційною формою навчання.

3. Особливості організації освітнього процесу за дистанційною формою навчання

3.1. Освітній процес за дистанційною формою навчання в Університеті здійснюється у таких формах: самостійна робота; навчальні заняття; практична підготовка; контрольні заходи.

3.2. Основними видами навчальних занять за дистанційною формою навчання є: лекція, семінар, практичні заняття, лабораторні заняття, консультації та інші.

3.3. Лекція, консультація, семінар проводяться зі студентами (слухачами) дистанційно у синхронному (вебінар, відео-конференція, чат тощо) або асинхронному (записи відео-лекцій, відео-роликів, форум, електронна пошта тощо) режимі відповідно до навчального плану.

3.4. Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі.

3.5. Практичне заняття, яке передбачає виконання практичних (контрольних) робіт, відбувається дистанційно в асинхронному режимі. Окремі практичні завдання можуть виконуватись у синхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

3.6. Лабораторне заняття проводиться дистанційно з використанням відповідних віртуальних тренажерів і лабораторій (або очно у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях).

3.7. До інших видів навчальних занять при здійсненні освітнього процесу можуть відноситись ділові ігри, виконання проектів у групах тощо. Ці види навчальних занять можуть проводитись очно або дистанційно у синхронному або асинхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

3.8. Практична підготовка студентів (слухачів), які навчаються за дистанційною формою навчання, проводиться за окремо затвердженою в Університеті програмою.

3.9. Контрольні заходи з навчальної дисципліни при здійсненні підготовки фахівців за дистанційною формою навчання в Університеті включають проміжний (тематичний, модульний), підсумковий та інші визначені контролю знань, умінь та навичок, набутих студентом, слухачем у процесі навчання.

Усі контрольні заходи в Університеті можуть здійснюватись відповідно до рішення науково-методичної ради Університету дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема відеоконференц-зв'язку за умови забезпечення аутентифікації того, хто навчається, або очно.

3.10. Державна атестація при підготовці фахівців за дистанційною формою навчання здійснюється згідно з статтею 7 Закону України «Про вищу освіту».

4. Особливості організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання

4.1. В Університеті при організації освітнього процесу за будь-якою формою навчання технології дистанційного навчання можуть використовуватись для методичного та дидактичного забезпечення самостійної роботи, контрольних заходів, а також при здійсненні навчальних занять.

Технології дистанційного навчання можуть використовуватися при проведенні вступних випробувань, заходів ректорського контролю тощо.

4.2. Підрозділ ДН за поданням кафедр та інших навчальних підрозділів Університету реєструє користувачів системи дистанційного навчання з відповідними правами на рівні системи: «розробник курсів», «викладач», «асистент», які створюють на навчальному порталі в LMS навчальні курси, реєструють студентів, та розміщують веб-ресурси.

Підрозділ ДН надає методичну і технологічну підтримку користувачам щодо створення навчальних курсів, реєстрації студентів (слухачів), розробки та розміщення веб-ресурсів навчальних дисциплін, організації навчальної діяльності, контрольних заходів тощо.

4.3. Кафедри відповідають за зміст веб-ресурсів навчальних дисциплін та їх своєчасну актуалізацію.

4.4. Для проведення навчальних занять з використанням веб-ресурсів навчальних дисциплін, заходів поточного та підсумкового контролю відповідно до затвердженого розкладу може використовуватися матеріально-технічна база підрозділу ДН та комп'ютерні класи інших підрозділів Університету.

5. Забезпечення дистанційного навчання

5.1. Організаційне забезпечення

Наказом ректора створюється методична комісія з дистанційного навчання, яка:

5.1.1 встановлює відповідність веб-ресурсів навчальних дисциплін вимогам до організації освітнього процесу та рекомендує їх для використання в освітньому процесі;

5.1.2 визначає забезпеченість веб-ресурсами кожного з напрямів підготовки (спеціальностей) та надає рекомендації Вченій (педагогічній) раді щодо можливості впровадження дистанційної форми навчання за певними напрямами підготовки (спеціальностями), програмами підвищення кваліфікації.

5.2. Кадрове забезпечення дистанційного навчання включає такі категорії працівників:

5.2.1 науково-педагогічні, педагогічні працівники, які виконують функції викладачів, консультантів, кураторів навчальних груп, авторів дидактичного та методичного наповнення веб-ресурсів (дистанційних курсів) тощо;

5.2.2 методисти, які беруть участь в організації навчального процесу, взаємодії між викладачами, слухачами у синхронному та асинхронному режимах, надають методичну допомогу при розробленні веб-ресурсів навчальної програми (курсу);

5.2.3 адміністративно-керівний склад, який виконує функції керівників підрозділів та (або) керівників окремих напрямів і видів забезпечення дистанційного навчання;

5.2.4 інженерно-технічний склад – фахівці з інформаційно-комунікаційних технологій, які виконують функції програмістів, веб-дизайнерів, системних адміністраторів тощо;

5.2.5 допоміжний склад.

5.3. Педагогічні, науково-педагогічні працівники та методисти Університету, які задіяні в освітньому процесі з використанням дистанційних технологій навчання, повинні підвищувати свою кваліфікацію щодо організації та володіння технологіями дистанційного навчання (не рідше одного разу на 5 років та обсягом не менше 108 академічних годин). Кваліфікація працівників, які підвищували свою кваліфікацію, має бути підтверджена документом про підвищення кваліфікації за тематикою дистанційного навчання.

5.4. Науково-методичне забезпечення дистанційного навчання включає:

5.4.1 затверджені навчальні плани з підготовки фахівців за дистанційною формою навчання за визначеним переліком напрямів підготовки (спеціальностей), навчальних програм (планів) підвищення кваліфікації;

5.4.2 затверджений перелік видів навчальних занять та контрольних заходів, що здійснюються очно (для кожного напрямку підготовки (спеціальності), програми підвищення кваліфікації);

5.4.3 методичні (теоретичні та практичні) рекомендації щодо розроблення та використання педагогічно-психологічних та інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання;

5.4.4 критерії, засоби і системи контролю якості дистанційного навчання;

5.4.5 змістовне, дидактичне та методичне наповнення веб-ресурсів (дистанційних курсів) навчального плану/навчальної програми підготовки.

5.5. Забезпеченість кожної навчальної дисципліни відповідними веб-ресурсами, що рекомендовані методичною комісією Університету для використання в освітньому процесі:

5.5.1 методичні рекомендації щодо використання веб-ресурсів, послідовності виконання, особливостей контролю;

5.5.2 документи планування навчального процесу, програма курсу підвищення кваліфікації;

5.5.3 лекційний матеріал у текстовому вигляді з графіками, малюнками та таблицями (не менше 10 000 знаків (1/4 друкованого аркуша) на 1 академічну годину);

5.5.4 тести для усіх видів контролю рівня знань (самоконтроль, поточний і підсумковий контроль) - не менше 20 тестових завдань до кожної теми;

5.5.5 практичні завдання з методичними рекомендаціями щодо їх виконання;

5.5.6 відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів;

5.5.7 віртуальні лабораторні роботи з методичними рекомендаціями щодо їх виконання (якщо виконання лабораторних робіт передбачено навчальним планом та якщо не прийнято рішення проводити лабораторні роботи в очній формі);

5.5.8 глосарій термінів навчального матеріалу;

5.5.9 бібліографія та посилання на електронні бібліотеки.

5.5.10 дистанційний курс, який об'єднує зазначені вище веб-ресурси навчальної програми єдиним педагогічним сценарієм;

5.5.11 інші ресурси навчального призначення.

5.6. Перелік веб-ресурсів навчальних дисциплін (програм), необхідних для забезпечення дистанційного навчання, визначається Університетом залежно від профілю навчальної дисципліни.

5.7. Системотехнічне забезпечення дистанційного навчання включає:

5.7.1 апаратні засоби (персональні комп'ютери, мережеве обладнання, джерела безперебійного живлення, сервери, обладнання для відеоконференц-зв'язку тощо), що забезпечують розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення, управління навчальним процесом та необхідні види навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання у синхронному і асинхронному режимах;

5.7.2 інформаційно-комунікаційне забезпечення із пропускну здатністю каналів, що надає всім суб'єктам дистанційного навчання Університету цілодобовий доступ до веб-ресурсів і веб-сервісів для реалізації навчального процесу у синхронному та асинхронному режимах;

5.7.3 програмне забезпечення загального призначення (операційні системи, сервери баз даних, організації роботи комп'ютерних мереж, захисту інформації, веб-сервер тощо) та спеціального призначення для реалізації дистанційного навчання (розроблення і підтримки веб-ресурсів, забезпечення

інтерактивної взаємодії слухачів і викладачів, тестування, управління навчальним процесом), яке має бути ліцензованим або побудованим на програмних продуктах з відкритими кодами.

Університет може використовувати власне спеціалізоване програмне забезпечення, розроблене на ліцензованих програмних продуктах відповідно до міжнародних стандартів (Tin Can API, SCORM тощо).

5.8. Матеріально-технічне та програмне забезпечення:

5.8.1 В Університеті створюються спеціалізовані приміщення для організаційного забезпечення та технологічної підтримки навчального процесу за дистанційною формою навчання;

5.8.2 Університет забезпечує підрозділ ДН та інші структурні підрозділи комп'ютерним та периферійним обладнанням, необхідним для здійснення навчального процесу за дистанційною формою навчання:

- кількість комп'ютерних місць для працівників підрозділу ДН із розрахунку на одного працівника одне робоче місце;
- кількість комп'ютерних місць для науково-педагогічних (педагогічних) працівників, які забезпечують навчання студентів за дистанційною формою із розрахунку на одного працівника – 0,25;
- наявність серверів із цілодобовим режимом доступу для створення, накопичення та передачі даних, необхідних для дистанційного навчання та управління навчальним процесом;

5.8.3 функціонування локальної інформаційно-комунікаційної мережі із доступом до мережі Інтернет;

5.8.4 функціонування основного та резервного каналів зв'язку із пропускною здатністю не менше 10 Мб/с, що цілодобово забезпечують можливість доступу через Інтернет до веб-середовища дистанційного навчання;

5.8.5 наявність ліцензійного програмного забезпечення або програмного забезпечення, побудованого на програмних продуктах з відкритими кодами:

- загального призначення (операційні системи, системи управління базами даних, управління організацією роботи комп'ютерної мережі, програми чи комплекси захисту інформації, веб-сервери);
- спеціального призначення для: створення, збереження, накопичення та передачі веб-ресурсів, а також для забезпечення авторизованого доступу суб'єктів дистанційного навчання до цих веб-ресурсів; організації навчального процесу та контролю за навчанням через Інтернет та/або локальну мережу;

5.8.6 забезпечення доступу студентів, науково-педагогічних (педагогічних) працівників та методистів до електронної бібліотеки Університету.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою
Національного університету
ДПС України
29.10.2015 року, протокол № 4

Додаток 1

Норматив чисельності студентів, курсантів та слухачів,
що навчаються в Національному університеті ДПС України
на одну штатну посаду науково-педагогічного працівника

Напрямок підготовки	Освітньо-кваліфікаційний рівень	Денна*	Заочна*	Дистанційна**
Економіка і підприємництво	бакалавр	12,5	50	18
	спеціаліст	11,25	45	18
	магістр	6,25	25	12,5
Менеджмент	бакалавр	13	52	18
	спеціаліст	11,7	46,8	18
	магістр	6,5	26	13
Право	бакалавр	13	52	18
	спеціаліст	11,7	46,8	18
	магістр	6,5	26	13
Комп'ютерні науки	бакалавр	10	40	18
	спеціаліст	9	36	18
	магістр	5	30	10
Соціологія	бакалавр	12,5	50	18
	спеціаліст	11,25	45	18
	магістр	6,25	25	12,5
Державне управління	магістр	4,5	18	9
	слухач підвищ. кваліфікації	3,375	13,5	6,8
Підготовчі курси	слухач	12,5	50	18
	слухач - іноземець	6	24	12

*ПКМУ від 17 серпня 2002 р. N 1134 «Про затвердження нормативів чисельності студентів (курсантів), аспірантів (ад'юнктів), докторантів, здобувачів наукового ступеня кандидата наук, слухачів, інтернів, клінічних ординаторів на одну штатну посаду науково-педагогічного працівника у вищих навчальних закладах III і IV рівня акредитації та вищих навчальних закладах післядипломної освіти державної форми власності

**Наказ МОН України від 25.04.2013 №466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 30.04.2015 за №703/23235 із змінами, внесеними згідно з наказами МОН України №660 від 01.06.2013, №761 від 14.07.2015.